

خلاصه نکات مهم کارگاه های درس پژوهشی

فارسی و نگارش ۲

گردآوری: علی شهبازی

هنرستان علوم - سال تحصیلی ۹۹-۱۴۰۰

کارگاه درس پژوهشی درس ۱

۱- معنای واژه های مشخص شده را بنویسید.

معیار دوستان دغل روز حاجت است / قرضی به رسم تجربه از دوستان طلب (صائب)

(مکر و نادرستی، مکار، حيله گر)

صورت بی صورت حد غیب / ز آینه دل تافت بر موسی ز جیب (مولوی)

(یقه، گریبان)

فخری که از وسیلت دون همتی رسد / گر نام و ننگ داری، از آن فخر، عار دارد (اوحدی)

(کوتاهی همت، دارای طبع پست و کوتاهی اندیشه)

۲- از متن درس دو کنایه بیابید و مفهوم آن را بنویسید.

زنخدان به جیب برد: کنایه از منتظر بودن – مراقبت کردن

چو چنگش رگ و استخوان ماند و پوست: کنایه از لاغر شدن

دستم بگیر: کنایه از کمکم کن

۳- ارکان تشبیه را در مصراع دوم بیت دوازدهم مشخص کنید.

مُشبه: تو (حذف شده) / مُشبه به: روبه / ادات تشبیه: چو / وجه شبه: به وامانده سیر شدن

۴- معنی و مفهوم بیت سیزدهم را به نثر روان بنویسید.

پاسخ: در زندگی تا می توانی سعی و تلاش کن که با زور بازوی خودت روزی ات را به دست بیاوری.

زیرا که سعی و تلاش معیار و میزان ارزش و بهای انسان است. (به این مفهوم که انسان در زندگی باید به

توانایی های خودش تکیه کند.)

۵- درک و دریافت خود را از بیت زیر بنویسید.

یقین، مرد را دیده بیننده کرد / شد و تکیه بر آفریننده کرد

پاسخ: چشم مرد به آنچه دیده بود یقین کرد و رفت و بر خداوند (برای دریافت روزی) تکیه کرد.

کارگاه درس پژوهشی درس ۳

۱- جدول زیر را مانند نمونه کامل کنید.

واژه	مترادف	هم خانواده
مفاتیح	کلید ها	مفتاح، فتوح
مستقر	قرار گرفته - ساکن	استقرار، قرار
متمکن	ثروتمند	تمکن، مکنت

۲- از متن درس چهار ترکیب وصفی که اهمیت املایی دارند بیابید و بنویسید.

پاسخ: بحران های عصبی - منبع بی شائبه - مشیت الهی - شعر های اندرزی و تمثیلی

۳- آرایه متناقض نما (پارادوکس) را در سروده قیصر امین پور بیابید.

الف) کنار نام تو لنگر گرفت کشتی عشق بیا / که یاد تو آرامشی است طوفانی

پاسخ: آرامشی است طوفانی

ب) بار ها از تو گفته ام / بار ها از تو / ای حقیقی ترین مجاز، ای عشق! / ای همه استعاره ها با تو

پاسخ: ای حقیقی ترین مجاز

۴- معنی و مفهوم جمله های زیر را بنویسید.

- سراچه ذهنم آماس می کرد (ظرفیت ذهنم زیاد می شد)

- از فرط هیجان لگه می دویدم (از زیادی هیجان همانند بچه ها می دویدم)

کارگاه درس پژوهشی درس ۵

۱- در بیت زیر واژه نیاز در چه معنایی به کار رفته است؟

خویشان همه در نیاز با او / هر یک شده چاره ساز با او

داسخ: همدردی

۲- شاعران در سرودن منظومه های داستانی غالباً از قالب «مثنوی» بهره می گیرند؛ مهم ترین علت آن را بنویسید.

پاسخ: مثنوی قالبی است که همه ابیات آن قافیه جداگانه دارد و مناسب مضامین طولانی و داستان های بلند است. بنا بر این شاعران منظومه های خود را در قالب مثنوی می سرودند که قافیه پردازی در آن بسیار آسان تر است و تعداد ابیات آن محدودیتی ندارد.

۳- هر یک از بیت های زیر را از نظر آرایه های ادبی بررسی کنید.

چون رایت عشق آن جهانگیر / شد چون مه لیلی آسمان گیر

پاسخ: رایت عشق: اضافه تشبیهی / رایت عشق: مشبه / چون: ادات / مه لیلی: مشبه به / آسمان گیر: وجه شبه / آسمان گیر: کنایه از مشهور بودن

برداشته دل ز کار او بخت / درماند پدر به کار او سخت

پاسخ: برداشته دل: کنایه از روی برگرداندن / بخت: تشخیص / بخت و سخت: جناس ناقص

۴- معنی و مفهوم بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

حاجت گه جمله جهان اوست / محراب زمین و آسمان اوست

پاسخ: برطرف کننده همه نیاز های مردم جهان خداست و قبله گاه همه مردم جهان اوست.

کارگاه درس پژوهشی درس ۷

۱- هم آوا کلمه «صفیر» را بنویسید و آن را در جمله ای به کار ببرند.

«سفیر»: دولت مرکزی سفیر خود را به کشور روسیه فرستاد.

۲- چهار «ترکیب اضافی» که اهمیت املائی داشته باشند، از متن درس انتخاب کنید.

لازمه حضور - چشم ناظران - صفیر گلوله - فوران خشم و آز

۳- برای هر یک از آرایه های زیر، نمونه ای از بند هفتم درس (سپیده فردای گنج...) انتخاب کنید و بنویسید.

آرایه ادبی	نمونه
تشبیه	بار خفت
کنایه	شوری در جان می نهاد. بستر فوران خشم و آز شده بود
تشخیص	شهری که داشت خود را برای استقبال آماده می کرد

۴- در عبارت زیر، مقصود نویسنده از قسمت های مشخص شده چیست؟

«مردمی که به خانه های تاریک و بی دریچه عادت کرده اند، از پنجره های باز و نورگیر گریزان هستند.»

خانه های تاریک و بی دریچه: غفلت و جهالت

پنجره های باز و نورگیر: دانایی و دانش